

7. www.openinfo.uz (Moliya vazirligining korporativ boshqaruv yagona axborot portali)
8. www.academy.uz (O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi)
9. www.ecgi.org – Yevropa korporativ boshqaruv institutining rasmiy veb-sayti.

7. Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

8. Fan/modul uchun mas'ul:
G'G'Shermatov - NamMQI, "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasi dotsenti, i.f.n.

9. Taqrizchilar:
I.Sirojiddinov - NamMQI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasi prof., i.f.n.
Z.Ikramov - O'zbekiston Respublikasi Xususiy lashtirilgan korxonalariga ko'maklashish va raqobatni rivojlantirish Davlat qo'mitasi Namangan viloyati xududiy boshqarmasi boshlig'i

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

"XALQARO KORPORATIV BOSHQARUV 2" FANINING

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv
Magistratura mutaxassisligi: 70411601 - Korporativ boshqaruv

Namangan – 2024

Fan/modul kodi XKB-21205	O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS - Kreditarlar 5
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 5	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. "Xalqaro korporativ boshqaruv 2"	Ma'ruza - 30 Amaliy - 44	76	150

2. **I. Fanning mazmuni**

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda xalqaro korporativ boshqaruv, uning nazariy asosini tashkil etuvchi moliyaviy-iqtisodiy nazariyalarni muhokama qilish, unda korporativ boshqaruv turli mamalakatlari uchun makro darajadagi institutsional tuzilma va kapital bozorini mikro darajada firmalar korporativ boshqaruvini samaradorligiga ta'sirini aniqlash hamda ularni amalda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishni maqsad qilgan.

Maqsadlar talabalarga quyidagilarni o'rganish imkonini beradi:

- Korporativ moliyaning iqtisodiyotdagi o'rnini tushuntirish;
- Korporatsiyalarning pul oqimlarini boshqarish;
- Korporatsiyalarda moliya ishi va nazorat;
- Korporatsiyalarda innovasion faoliyat boshqarish;
- Korporatsiyalarda investitsiyalarni boshqarish;
- Xalqaro korporatsiyalarning moliyasini tashkil etish;
- Moliyaviy tahlil instrumentlari va rejalashtirish;
- Korporativ qayta tashkil etish haqida fikr yuritish.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Xalqaro korporativ boshqaruv-2" faniga kirish
 "Xalqaro korporativ boshqaruv-2" fanining predmeti, maqsadi va tarkibi.
 Xalqaro korporativ boshqaruv tushunchasi va mohiyati.
 Xalqaro korporativ boshqaruv standartlari va ularning zaruriyati.

2-mavzu. Xalqaro darajada korporativ boshqaruvning yuzaga kelishi va rivojlanishi
 Korporativ boshqaruvga asos bo'luvchi yondashuvlar va nazariyalar.
 Korporatsiyalarda agentlik muammosi va uning korporativ boshqaruvni rivojlantirishdagi roli.
 Manfaaddor tomonlar va ularning korporativ boshqaruvdagi ishtiroki.
 "Korporativ boshqaruv" atamasining tarixan yuzaga kelishi.

Jahonda korporativ boshqaruvga e'tibor kuchayishining shart-sharoitlari. IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillari – xalqaro korporativ boshqaruvning asosiy standartlari.

3-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlar
 Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlarning fundamental huquqlari IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillarida aksiyadorlarning huquqlari.

4-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlarning huquqlari
 XKBT ning global korporativ boshqaruv tamoyillarida aksiyadorlarning huquqlari.
 YeTTB ning korporativ boshqaruv tizimiga oid asosiy tamoyillarida aksiyadorlarning huquqlari.
 YeTTB ning korporativ boshqaruv tizimiga oid asosiy tamoyillarida aksiyadorlarning huquqlari.
 Yevroaksiyadorlar va ularning korporativ boshqaruv tavsiyalari.
 Korporativ boshqaruvda aksiyadorlar aktivizmi (shareholder activism).

5-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda institutsional investorlar
 Institutsional investorlarning korporativ boshqaruvdagi roli. Korporativ boshqaruvga xorijiy investorlarni jalb etish uchun yaratilgan huquqiy asoslar.

6-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda fond bozorlarining roli
 Xalqaro fond bozorlarining korporativ boshqaruvdagi roli, listing talablari. IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillarida institutsional investorlar, fond bozorlari va boshqa vositachilar.

7-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda manfaaddor tomonlar
 IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillarida manfaaddor shaxslarning korporativ boshqaruvdagi roli.
 YeTTB ning korporativ boshqaruv tizimiga oid asosiy tamoyillarida manfaaddor tomonlarning huquqlarini ta'minlash.
 Davlat korporativ boshqaruvda manfaatli tomon sifatida.

8-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda stejkxolderlar
 Xalqaro korporativ boshqaruvda stejkxolder yondashuvi
 IHTT ning davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqarish bo'yicha yetakchi tamoyillari.

9-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda axborot oshkorligi
 IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillarida axborot oshkorligi va shaffoflik.
 XKBT ning global korporativ boshqaruv tamoyillarida hisobot va audit.
 YeTTB ning korporativ boshqaruv tizimiga oid asosiy tamoyillarida axborotni oshkor etish masalalari.

10-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda axborot shaffoflik
 Bazel' qo'mitasining banklar uchun korporativ boshqaruv tamoyillarida axborot

oshkorfli va shaffoflik.

YuNKtAD ning korporativ boshqaruvga oid axborotni oshkor etish bo'yicha yaxshi amaliyot tavsiyalari.

11-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda direktorlar kengashining roli

Direktorlar kengashi, ularning turlari va fidusiar majburiyatlari.

IHTT ning korporativ boshqaruv tamoyillarida kengashning majburiyatlari.

XKBT ning global korporativ boshqaruv tamoyillarida kengashning roli, majburiyatlari va mustaqilligi.

12-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda direktorlar kengashining majburiyatlari

Bazel' qo'mitasining banklar uchun korporativ boshqaruv tamoyillarida bank kengashining majburiyatlari va amaliyoti.

Xorijiy kompaniyalarda direktorlar kengashi qo'mitalari

13-mavzu. Xalqaro korporativ boshqaruvda Direktorlar kengashi faoliyati samaradorligini baholash

Direktorlar kengashi faoliyatini samarali tashkil etishning "6S" qoidasi.

Direktorlar kengashi faoliyati samaradorligini baholash.

14-mavzu. Turli mamlakatlar (AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya, Yaponiya, Osiyo mamlakatlari, Arab mamlakatlari)da korporativ boshqaruv va uni rivojlantirish siyosati

AQSh korporativ boshqaruv tizimi va amaliyoti.

AQSh korporativ boshqaruv amaliyoti.

Buyuk Britaniyada korporativ boshqaruvning mohiyati.

Buyuk Britaniyada korporativ boshqaruvning rivojlanish bosqichlari.

Germaniyada korporativ boshqaruvning asosiy jihatlari.

Germaniyada korporativ boshqaruvning rivojlanishi.

Yaponiya korporativ boshqaruv tizimining o'ziga xos xususiyatlari.

Yaponiyada korporatsiyalar birgalikdagi taraqqiyoti.

Yaponiyada davlatning yo'nalishni belgilab berish amaliyoti.

Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlarida korporativ boshqaruv. Oilaviy biznes.

Arab mamlakatlarida korporativ boshqaruv.

Arab mamlakatlarida korporativ boshqaruvni rivojlantirish siyosati.

Yevropa Ittifoqida korporativ boshqaruv va uni rivojlantirish siyosati

Millatlar hamdo'stligida korporativ boshqaruv tamoyillari.

Lotin Amerikasi mamlakatlarida korporativ boshqaruv.

Lotin Amerikasi mamlakatlarida korporativ boshqaruvni rivojlantirish siyosati.

15-mavzu. Xalqaro amaliyotda korporativ boshqaruv samaradorligini baholash

Korporativ boshqaruvning iqtisodiy samaradorligi.

Jahonda korporativ boshqaruv samaradorligini aniqlash reytinglari.

Rossiyada korporativ boshqaruvning milliy reytingi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Xalqaro korporativ boshqaruv" faniga kirish va uning iqtisodiyotdagi roli

2. Xalqaro darajada korporativ boshqaruvning yuzaga kelishi va rivojlanishi

3. Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlar

4. Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlarning huquqlari

5. Xalqaro korporativ boshqaruvda institutsional investitorlar

6. Xalqaro korporativ boshqaruvda fond bozorlarining roli

7. Xalqaro korporativ boshqaruvda manfaatdor tomonlar

8. Xalqaro korporativ boshqaruvda stejkxolderlar

9. Xalqaro korporativ boshqaruvda axborot oshkorfli

10. Xalqaro korporativ boshqaruvda axborot shaffoflik

11. Xalqaro korporativ boshqaruvda direktorlar kengashining roli

12. Xalqaro korporativ boshqaruvda direktorlar kengashining majburiyatlari

13. Xalqaro korporativ boshqaruvda Direktorlar kengashi faoliyati samaradorligini baholash

14. AQSh korporativ boshqaruv tizimi va amaliyoti

15. Buyuk Britaniyada korporativ boshqaruvning rivojlanish bosqichlari

16. Germaniyada korporativ boshqaruvning asosiy jihatlari

17. Yaponiya korporativ boshqaruv tizimining o'ziga xos xususiyatlari

18. Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlarida korporativ boshqaruv

19. Arab mamlakatlarida korporativ boshqaruv

20. Yevropa Ittifoqida korporativ boshqaruv va uni rivojlantirish siyosati

21. Lotin Amerikasi mamlakatlarida korporativ boshqaruv

22. Xalqaro amaliyotda korporativ boshqaruv samaradorligini baholash

Amaliy mashg'ulotlar multimedia quurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va topshiriqlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Xalqaro amaliyotda korporativ boshqaruv samaradorligini tahlil qilish.

2. Xalqaro korporativ boshqaruvda Direktorlar kengashi faoliyati samaradorligini tahlil etish.

3. Xalqaro korporativ boshqaruvda aksiyadorlar tashkil etish tartibini AJ misolida o'rganish.

4. Aksiyadorlik jamiyatlarining ishlab chiqarishning iqtisodiy

ko'rsatkichlarini tahlil qilishni amalga oshirisha bo'yicha keys stadi tuzish. 5. Korporativ boshqaruvning muammolari va istiqbollari to'g'risida tezis yozish. 6. Rivojlangan mamlakatlarda korporativ boshqaruvning asosiy jihatlari o'rganish buyicha referat tayyorlash.	3. V. Fan o'qitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatib, talabalar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'ladi: 1. Xalqaro darajada korporativ boshqaruvning yuzaga kelishi va rivojlanishi haqida bilib oladi. 2. Xalqaro korporativ boshqaruvda fond bozorlarining roli haqida bilib oladi. 3. Korporativ boshqaruvning huquqiy va institutsional asoslari haqida tushunchalarga ega bo'lishadi. 4. Korporativ boshqaruv tamoyillari va modellari o'rganishadi. 5. Korporativ boshqaruv organlari to'g'risida tushunchaga ega bo'lishadi. 6. Rivojlangan davlatlarda korporativ boshqaruvning o'ziga xos xususiyatlarini bilib oladi. 7. Xalqaro amaliyotda korporativ boshqaruv samaradorligini baholash usullarini bilib olishadi.
4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli - yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish.	5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar	1. O'zbekiston Respublikasi Qonuni № 233-I "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida (Yangi tahriri)", 1996-yil 26- aprel. Yangi tahriri O'RQ-370 son bilan 2014-yil 06-mayda tasdiqlangan. 2. O'zbekiston Respublikasi «Qimmatli qog'ozlar bozori to'g'risida»gi Qonuni. -Toshkent, 2008. 3. Ashurov Z.A., Jalilov F.A., Urinov B.N. Zamonaviy korporativ boshqaruv (xorijiy tajriba). O'quv qo'llanma. – T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2021.-246 b. 4. Алуиров З.А. "Современное корпоративное управление". Учебное пособие. Ташкент - "Инновацион ривожланиш нашриёт – матбаа уйи" - 2021 yil, 222 bet. 5. N.T.O'rmonov., A.Ismailov. "Korporativ boshqaruv: prinsiplar, siyosat va amaliyot". O'quv qo'llanma. "IQTISODIYOT" nashriyoti, 2019 yil, 256 bet. 6. Umarxodjayeva M.G., Ismailov A.R. Korporativ boshqaruv-2. O'quv qo'llanma. - T.: «IQTISODIYOT», 2019. - 216 bet. 7. Ш.Н.Зайнутдинов., Д.Рахимова "Корпоратив бошқарув асослари" Т.: "Академия" 2007й. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Tricker, R (2020) The Evolution of Corporate Governance, Oxford University Press. 2. Marc Goergen. Corporate Governance: A Global Perspective, 1st Edition, 2018. 3. CORPORATE GOVERNANCE. Book by Chris A. Mallin 2019. 4. A.S.Begmatov, M.B.Hamidulin, M.SH.Bo'taboev. Korporativ madaniyat va korporativ boshqaruv.- T: «Akademiy» nashriyoti, 2007 y. 5. Xodiev B.YU., Berkinov B.B. "Korporativ boshqaruv va raqobatni ivojlantirish" O'quv qo'llanma. -T.: 2011 y. Internet saytlari 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.mineconomy.uz (O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi) 4. www.mehnat.uz (O'zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi) 5. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi) 6. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi)